

5. Vysoké školy

Vysoké školy představují nejvyšší článek vzdělávací soustavy. Nabízejí akreditované studijní programy a programy celoživotního vzdělávání. Typ vysokoškolské vzdělávací činnosti je určen typem uskutečňovaných akreditovaných studijních programů. Vysoká škola je univerzitní nebo neuniverzitní.

- Vysoká škola univerzitní může uskutečňovat všechny typy studijních programů a v souvislosti s tím vědeckou a výzkumnou, vývojovou a inovační, uměleckou nebo další tvůrčí činnost. Tyto vysoké školy se dále člení na fakulty. Výjimkou jsou 3 soukromé vysoké školy univerzitního typu, které ale fakulty tak jak jsou definovány zákonem, nemají.
- Vysoká škola neuniverzitní uskutečňuje bakalářské studijní programy a může též uskutečňovat magisterské studijní programy a v souvislosti s tím výzkumnou, vývojovou, uměleckou nebo další tvůrčí činnost. Vysoká škola neuniverzitní se nečlení na fakulty.

Typ vysoké školy je uveden v jejím statutu a musí být v souladu se stanoviskem Akreditační komise. Vysoké školy je dále možné dělit na školy veřejné, soukromé nebo státní. Státní vysoké školy představují školy vojenské nebo policejní.

Veřejná vysoká škola se zřizuje a zrušuje zákonem. Zákon též stanoví její název a sídlo.

Soukromá vysoká škola je právnická osoba, která má sídlo, svou ústřední správu nebo hlavní místo své podnikatelské činnosti na území některého členského státu Evropské unie, nebo která byla zřízena nebo založena podle práva některého členského státu Evropské unie. Je oprávněna působit jako soukromá vysoká škola, pokud jí ministerstvo udělilo státní souhlas, kterým rozhodne také o akreditaci příslušných studijních programů a o registraci vnitřních předpisů.

Vysoké školy vojenské a policejní (v publikaci jako školy **státní**) vzdělávají odborníky zejména pro ozbrojené síly a jsou součástí organizační složky státu Ministerstva obrany a Ministerstva vnitra, financované ze státního rozpočtu.

Veškeré údaje v této kapitole jsou uváděny dle stavu matriky studentů k 20. lednu příslušného roku, a to vždy za kalendářní rok. Matrika studentů slouží k evidenci o studentech a k rozpočtovým a statistickým účelům.

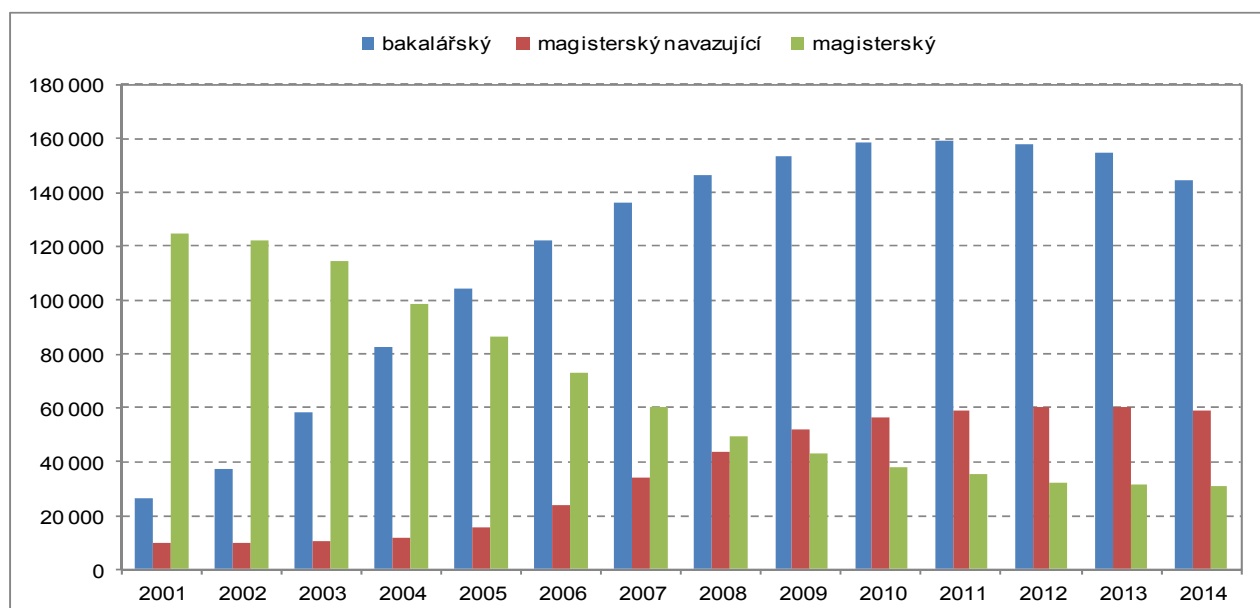
Vzhledem k rostoucímu počtu studentů, kteří současně studují na více vysokých školách či fakultách, jsou počty studentů ve většině tabulek publikovány ve fyzických osobách (každý student je započten jen jednou), nikoli v počtech studií (každý student je uveden tolikrát, kolikrát současně studuje ve studijních programech).

Shrnutí základních údajů za vysoké školy

K 31. 12. 2014 bylo v České republice celkem 26 veřejných vysokých škol, 43 soukromých vysokých škol a dvě státní vysoké školy. Veřejné vysoké školy zajišťovaly vzdělávání na 143 fakultách, státní vysoké školy na 5 fakultách.

Na vysokých školách v České republice studovalo v roce 2014 celkem 347 339 **studentů**, z toho 308 428 studentů na veřejných vysokých školách a 39 461 studentů (11%) na školách soukromých. Zavedení nových bakalářských studijních programů otevřelo cestu k získání vysokoškolského titulu již po třech letech studia. Díky tomu počty studentů v těchto studijních programech v posledních letech významně narůstaly. Všem studentům, kterým nestačí získání titulu bakalář, jsou na vysokých školách k dispozici navazující magisterské studijní programy, ve kterých počty studentů také vzrostly, nejvíce mezi roky 2005 – 2010.

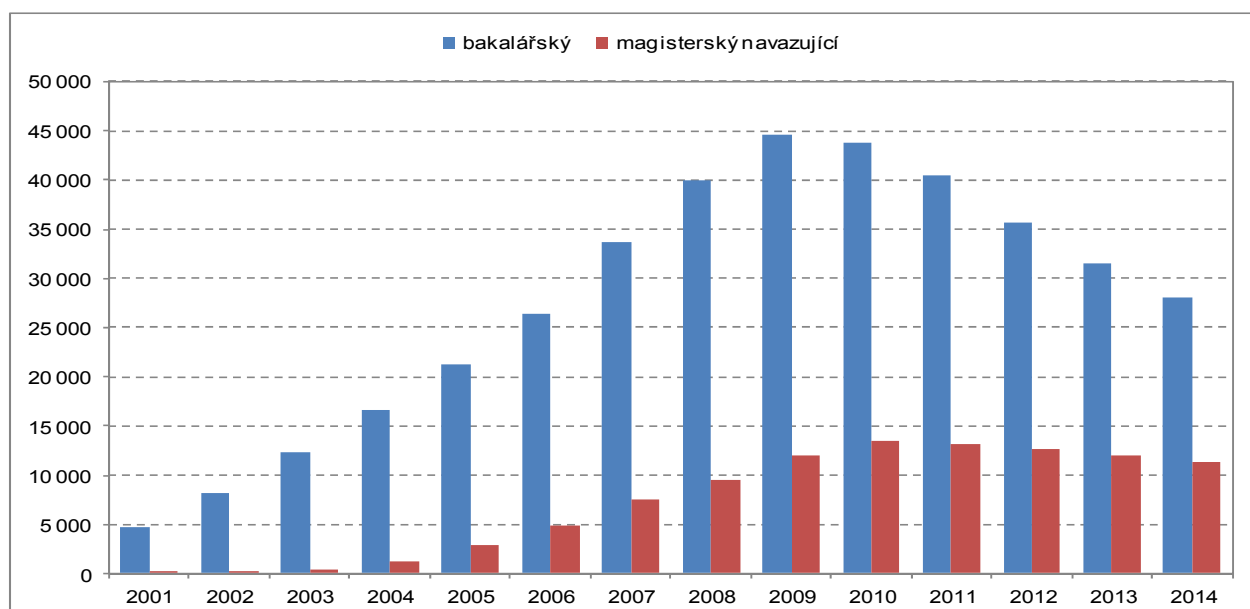
Graf 9: Studenti veřejných vysokých škol podle studijního programu

Zdroj: Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, 2015

Pokud se jedná o soukromé vysoké školy, počet studujících od roku 2001 do roku 2009 téměř desetinásobně zvýšil (v roce 2001 činil 4 630 studentů). V následujících pěti letech však některé školy zanikly a celkové počty studentů začaly značně klesat. V roce 2014 tak studoval soukromé vysoké školy v bakalářských studijních programech téměř stejný počet studentů, jaký byl zaznamenán v roce 2006. Mírný pokles počtu studentů v tomto pětiletém období zaznamenáváme i u počtu studentů navazujících magisterských programů.

Graf 10: Studenti soukromých vysokých škol podle studijního programu

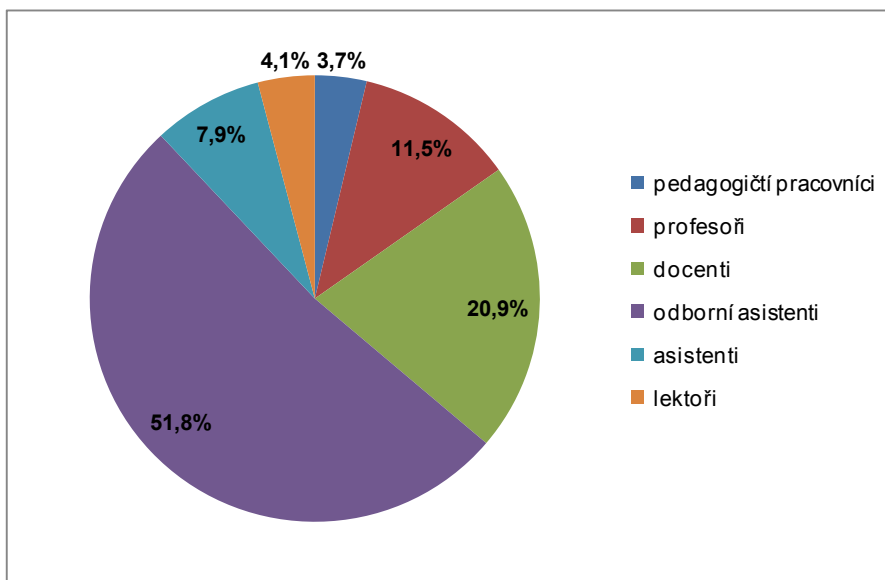
Zdroj: Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, 2015

V průběhu let stále přibývá studentů s **cizí státní příslušností**, v roce 2014 jich bylo 41 tisíc. Mezi studenty s cizí státní příslušností jednoznačně převažují studenti ze Slovenska, nezanedbatelný je také počet studentů z Ruské federace a Ukrajiny.

Počet **absolventů** všech vysokých škol za rok 2013 mírně přesáhl hranici 88 tisíc, z čehož 13,7 tisíc tvořili absolventi soukromých vysokých škol. Naprostou většinu absolventů vysokých škol tvořili absolventi bakalářských a navazujících magisterských studijních programů; a to jak jejich prezenční formy, tak distanční a kombinované. Například počet absolventů Masarykovy univerzity v Brně mezi lety 2001 a 2014 postupně narůstal a celkově se za uvedené období ztrojnásobil, na Univerzitě Karlově za uvedené období vzrostl o 89 %. Na Českém vysokém učení technickém v Praze mezi rokem 2001 a rokem 2006 narůstal počet absolventů všech studijních programů pouze pozvolna, aby byl mezi lety 2006 a 2009 (především díky bakalářským studijním programům) následován výrazným vzrůstem, který posléze až do posledního sledovaného roku kolísal. Celkově lze říci, že na všech vysokých školách je od roku 2001 patrný trend zvyšujícího se počtu absolventů, který je nejvýraznější mezi lety 2005 a 2009 a poté dochází k jeho ustálení.

Výuku na vysokých školách zajišťují **akademičtí pracovníci**; především odborní asistenti, kteří tvoří více než 50 % jejich celkového počtu (tj. přepočtených na plně zaměstnané), dále pak docenti (21 %), profesoři (12 %) a asistenti (8 %). Zbytek tvoří lektori a pedagogičtí pracovníci.

Graf 11: Akademičtí pracovníci na vysokých školách, 2014

Zdroj: Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, 2015

Bakalářské studijní programy na veřejných vysokých školách

Prezenční forma studia

Jak již bylo výše uvedeno, ze všech studijních programů vysokých škol připadá nejvyšší podíl studentů na bakalářské studijní programy. Pokud se jedná o veřejné vysoké školy, v roce 2014 zde v prezenční formě bakalářských studijních programů studovalo 144 661 studentů, z čehož 77,8 tisíc (54 %) tvořily ženy.

Od roku 2005 do roku 2011 celkové počty studentů bakalářských studijních programů na veřejných VŠ vlivem Boloňského procesu raketově narůstaly. V roce 2010 studovalo v bakalářských studijních programech na veřejných vysokých školách prezenční formou již téměř 159 tisíc studentů, což je téměř 55 tisíc studentů více než v roce 2005. V posledních třech letech však dochází k mírnému poklesu v počtu studentů, který je způsoben především slabšími populačními ročníky příslušných věkových kohort. Vývoj za posledních deset let je též zajímavý z pohledu podílu žen na celkových počtech studentů. Tyto podíly v celé desetileté řadě vzrůstaly. V roce 2005 studovalo bakalářské studijní programy 48,3 % žen, v roce 2010 to bylo 53 % a v posledním roce 2014 činil podíl studentek na celkových počtech studentů bakalářských studijních programů v prezenční formě studia již 53,8 %.

Tab. 6: Studenti veřejných vysokých škol v bakalářských studijních programech

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
prezenční forma studia na veřejných VŠ										
Celkem	104 214	122 466	136 032	146 301	153 512	158 600	159 025	158 071	154 659	144 661
Ženy	50 312	60 254	68 943	76 028	81 147	84 034	84 475	84 520	82 949	77 825
Podíl žen z celku	48,3%	49,2%	50,7%	52,0%	52,9%	53,0%	53,1%	53,5%	53,6%	53,8%
Občanství ČR	97 884	114 625	127 045	136 728	143 088	146 848	146 557	144 326	139 948	128 991
Cizinci	6 332	7 843	8 989	9 573	10 428	11 755	12 474	13 750	14 713	15 673
distanční a kombinovaná forma studia na veřejných VŠ										
Celkem	29 297	34 186	39 692	44 573	47 337	47 611	46 443	43 320	40 066	36 184
Ženy	15 026	18 067	21 613	25 076	27 284	28 015	27 372	25 825	24 116	21 895
Podíl žen z celku	51,3%	52,8%	54,5%	56,3%	57,6%	58,8%	58,9%	59,6%	60,2%	60,5%
Občanství ČR	28 498	33 208	38 528	43 293	45 964	46 212	45 098	42 102	38 908	35 059
Cizinci	801	978	1 164	1 280	1 376	1 399	1 348	1 220	1 159	1 125

Zdroj: Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, 2015

Distanční a kombinovaná forma studia

Bakalářské studijní programy v ostatních formách studia na veřejných VŠ navštěvovalo za uplynulé desetileté období každoročně více studentů. Obdobně jako u prezenční formy studia i zde počty studentů výrazně vzrostly mezi roky 2005 a 2010 (z 29,3 tisíc na 46,2 tisíc studentů). Během posledních 3 let však dochází k poklesu o více než 10 tisíc studentů. Podíl žen v této formě studia je vyšší než u prezenční formy studia. V roce 2005 studovalo distanční a kombinovanou formou v bakalářských studijních programech veřejných vysokých škol 15 tisíc žen, což je 51,3 % z celku, v roce 2010 to bylo již 28 tisíc (58,8 %). V roce 2014 byly celkové počty žen nižší než v roce 2010, z pohledu podílu na celku však činily 60,5 % z celkových počtů studentů těchto studijních programů.

Bakalářské studijní programy na soukromých vysokých školách

Prezenční forma studia

Počet studentů prezenčního studia bakalářských studijních programů soukromých vysokých škol se mezi lety 2005 (8 659) a 2014 (15 101) téměř zdvojnásobil. Nejvyšší počet těchto studentů byl však zaznamenán v roce 2010 (17,9 tisíc), především díky tehdy se rychle rozrůstajícímu počtu soukromých VŠ. Podíl studentek činil během uplynulých let v průměru 59,6 % z celkového počtu studentů bakalářských studijních programů prezenční formy studia. Pokud se jedná o studenty cizí národnosti, v roce 2005 tvořili 10% podíl ze studentů bakalářských studijních programů soukromých

VŠ a od tohoto roku jejich zastoupení plynule narůstalo až na současných 26 %. Převažují studenti slovenské státní příslušnosti.

Distanční a kombinovaná forma studia

V distanční a kombinované formě studia se na soukromých vysokých školách v roce 2014 vzdělával téměř stejný počet studentů jako v prezenční formě studia. V roce 2005 činil počet studentů těchto forem studia téměř 12,7 tisíc studentů, v roce 2009 dokonce již 27 tisíc. Od tohoto roku se ovšem počet studentů každoročně snižoval. V roce 2014 studovalo bakalářské studijní programy v distanční a kombinované formě studia již jen 11,8 tisíc studentů. Podobně jako u prezenční formy studia i zde činil podíl žen na celku 59,3 %. Studenti českého státního občanství tvořili v roce 2005 80,4 % z celkového počtu studentů v těchto programech, přičemž do roku 2014 jejich zastoupení stoupl na 90,3 %. Je tomu tak z důvodu, že se snížil celkový počet studentů cizího státního občanství studujících distanční či kombinovanou formou na soukromých vysokých školách, ale také jejich podíl na celkovém počtu studentů v distanční a kombinované formě bakalářských studijních programů soukromých VŠ.

Tab. 7: Studenti soukromých vysokých škol v bakalářských studijních programech

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
prezenční forma studia na soukromých VŠ										
Celkem	8 659	10 368	13 233	15 035	17 538	17 904	17 590	17 137	16 282	15 101
Občanství ČR	7 761	9 219	11 543	12 894	14 663	14 712	14 057	13 308	12 309	11 136
Cizinci	898	1 150	1 690	2 142	2 877	3 193	3 533	3 829	3 973	3 965
Podíl ČR studentů z celku	89,6%	88,9%	87,2%	85,8%	83,6%	82,2%	79,9%	77,7%	75,6%	73,7%
Podíl cizinců z celku	10,4%	11,1%	12,8%	14,2%	16,4%	17,8%	20,1%	22,3%	24,4%	26,3%
distanční a kombinovaná forma studia na soukromých VŠ										
Celkem	12 676	15 985	20 469	24 917	27 075	25 956	22 901	18 595	15 214	13 047
Občanství ČR	10 195	13 200	17 584	21 611	23 171	22 013	19 432	16 018	13 465	11 779
Cizinci	2 481	2 785	2 885	3 307	3 904	3 943	3 470	2 577	1 749	1 269
Podíl ČR studentů z celku	80,4%	82,6%	85,9%	86,7%	85,6%	84,8%	84,9%	86,1%	88,5%	90,3%
Podíl cizinců z celku	19,6%	17,4%	14,1%	13,3%	14,4%	15,2%	15,2%	13,9%	11,5%	9,7%

Zdroj: Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, 2015

Magisterské a magisterské navazující studijní programy na veřejných VŠ

Prezenční forma studia

Vliv Boloňského procesu se projevil nejen v bakalářských studijních programech, ale silně ovlivnil i **programy magisterské**. Od roku 2005 do roku 2009 klesl počet studentů dlouhých magisterských studijních programů veřejných vysokých škol, realizovaných prezenční formou o polovinu a v dalších letech dále klesal, i když již pomaleji. Od roku 2010 se na počtu studentů magisterských programů veřejných VŠ projevuje i vliv slabších populačních ročníků. V roce 2014 studovalo tyto magisterské programy 30,6 tisíc studentů, z toho 23,7 tisíc tvořili studenti české státní příslušnosti. Zároveň se v posledních 10 letech na veřejných VŠ dále zvyšovalo zastoupení žen v řadách studentů vysokoškolského (magisterského) studia. V roce 2005 tvořily ženy 57,5 % celkového počtu studentů magisterských studijních programů veřejných VŠ v prezenční formě, v roce 2009 to bylo dokonce 65,6 %. V posledních pěti letech tento podíl zůstává stále vysoký a pohybuje se okolo 64,3 %.

Výrazný vývoj a změny dále vidíme na vývoji studentů těchto oborů z pohledu státní příslušnosti. Zatímco v roce 2005 tvořili čeští studenti 91,6 % těchto studentů, v roce 2010 byl tento podíl již jen 83,2 % a dále se snižoval. V roce 2014 se studenti české státní příslušnosti podíleli na celkovém počtu studentů magisterských studijních programů na veřejných VŠ v prezenční formě 77,3 %.

Opačný vliv Boloňského procesu lze v posledních 10 letech sledovat ve vývoji počtu studentů **navazujících magisterských studijních programů**. V roce 2005 studovalo navazující magisterské studium necelých 16 tisíc studentů, v roce 2010 to bylo 56,2 tisíce a v roce 2014 již 59 tisíc studentů. V posledních čtyřech letech však došlo k ustálení počtu studentů, který se pohyboval okolo 60 tisíc studentů. I v případě navazujícího magisterského studia z dat vyplývá vyšší zastoupení žen mezi studenty. Jejich podíl je sice nižší než u déle trvajících magisterských programů, ale přesto se pohybuje v posledních 4 letech okolo 56 % z celkových počtů studentů magisterských navazujících studijních programů v prezenční formě.

Tab. 8: Studenti veřejných VŠ v magisterských studijních programech - prezenční studium

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
magisterské studijní programy - prezenční forma studia										
Celkem	86 209	73 309	60 041	49 198	42 886	38 075	35 258	32 455	31 490	30 666
Ženy	49 611	44 397	37 796	32 247	28 132	24 817	22 836	20 980	20 284	19 695
Podíl žen	57,5%	60,6%	63,0%	65,5%	65,6%	65,2%	64,8%	64,6%	64,4%	64,2%
Občanství ČR	78 929	66 358	53 506	42 997	36 555	31 695	28 746	25 859	24 722	23 752
Ženy česká národnost	45 594	40 505	34 107	28 734	24 539	21 164	19 116	17 142	16 295	15 594
Podíl žen ČR	57,8%	61,0%	63,7%	66,8%	67,1%	66,8%	66,5%	66,3%	65,9%	65,7%
Cizinci	7 281	6 951	6 535	6 202	6 331	6 380	6 512	6 596	6 768	6 914
Podíl české národnosti	91,6%	90,5%	89,1%	87,4%	85,2%	83,2%	81,5%	79,7%	78,5%	77,5%
Podíl cizinci	8,4%	9,5%	10,9%	12,6%	14,8%	16,8%	18,5%	20,3%	21,5%	22,5%
navazující magisterské studijní programy - prezenční forma studia										
Celkem	15 840	23 594	33 811	43 867	51 863	56 175	58 952	60 111	60 199	58 967
Ženy	8 501	12 470	17 716	23 245	27 672	30 519	32 712	33 620	33 657	32 632
Podíl žen	53,7%	52,9%	52,4%	53,0%	53,4%	54,3%	55,5%	55,9%	55,9%	55,3%
Občanství ČR	14 885	22 262	31 674	40 456	47 458	51 138	53 336	54 155	53 841	52 268
Cizinci	955	1 333	2 137	3 411	4 405	5 038	5 617	5 956	6 358	6 700
Podíl české národnosti	94,0%	94,4%	93,7%	92,2%	91,5%	91,0%	90,5%	90,1%	89,4%	88,6%
Podíl cizinci	6,0%	5,6%	6,3%	7,8%	8,5%	9,0%	9,5%	9,9%	10,6%	11,4%

Zdroj: Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, 2015

Distanční a kombinovaná forma studia

V distanční a kombinované formě studia studovalo magisterské studijní programy veřejných vysokých škol v roce 2014 pouze 1,9 tisíc studentů, což je o 5,1 tisíc méně než v roce 2005. Počet studentů zde kopíruje obecný propad počtu studentů těchto programů. Naopak navazující magisterské studijní programy veřejných VŠ v distanční a kombinované formě studia studovalo v roce 2014 téměř trojnásobně více studentů (16,4 tisíc) než v roce 2005. Velmi zajímavý je podíl žen na celkovém počtu studentů v magisterských studijních programech v distanční a kombinované formě studia, který v roce 2014 činil 91,2 %.

Tab. 9: Studenti veřejných VŠ v magisterských programech - distanční a kombinované studium

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
	magisterské studijní programy									
Celkem	7 092	6 041	5 052	4 095	3 156	2 655	2 225	2 052	1 711	1 923
Ženy	4 498	4 093	3 632	3 133	2 602	2 273	1 949	1 866	1 569	1 754
Podíl žen	63,4%	67,8%	71,9%	76,5%	82,4%	85,6%	87,6%	90,9%	91,7%	91,2%
	navazující magisterské studijní programy									
Celkem	5 365	7 618	10 412	13 286	16 075	17 289	18 171	18 206	17 292	16 407
Ženy	2 921	4 077	5 643	7 214	8 985	9 965	10 749	11 020	10 382	9 743
Podíl žen	54,4%	53,5%	54,2%	54,3%	55,9%	57,6%	59,2%	60,5%	60,0%	59,4%

Zdroj: Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, 2015

Magisterské a magisterské navazující studijní programy na soukromých VŠ

Soukromé vysoké školy nabízejí v rámci magisterského studia výhradně navazující magisterské studijní programy a to jak v prezenční, tak v distanční či kombinované formě studia. I zde počty studentů úměrně k bakalářským studijním programům narůstají, jelikož řada absolventů bakalářských studijních programů pokračuje ve studiu dále v těchto programech. V prezenční formě studia ovšem nalezneme méně studentů než v distanční a kombinované formě. V roce 2010 studovalo v prezenční formě v magisterských navazujících studijních programech na soukromých VŠ celkem 3,3 tisíce studentů a jejich počty do roku 2014 ještě vzrostly o dalších 500 studentů. V distanční a kombinované formě studia celkové počty studentů výše zmiňovaných studijních programů prudce vzrůstaly až do roku 2010 (z 2,3 tisíce studentů v roce 2005 až na 10,1 tisíc studentů v roce 2010). V posledních čtyřech letech již však dochází k pozvolnému poklesu - v roce 2014 studovalo distanční či kombinovanou formou navazující magisterské studijní programy na soukromých VŠ 7,5 tisíc studentů. I na soukromých VŠ studují častěji ženy, jejich zastoupení je však ještě mírně výraznější než na veřejných VŠ. Podíly studentek navazujících magisterských studijních programů v prezenční formě studia činily v posledních 3 letech v průměru 66,3 %, ve formě distanční a kombinované pak 64,1 %.

Doktorské studijní programy

Doktorské studium je využíváno převážně studenty na veřejných vysokých školách. Také v doktorských studijních programech dochází v uplynulém období k nárůstu počtu studentů. Studenti využívají jak prezenční, tak i distanční a kombinované formy studia, i když prezenční forma zde převažuje.

Tab. 10: Studenti veřejných VŠ v doktorských studijních programech

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
	prezenční forma									
celkem	10 101	9 973	9 958	10 497	11 578	12 481	12 779	12 650	12 927	12 882
ženy	3 924	4 122	4 272	4 590	5 171	5 596	5 808	5 869	6 069	6 089
podíl žen	38,8%	41,3%	42,9%	43,7%	44,7%	44,8%	45,4%	46,4%	46,9%	47,3%
	distanční a kombinovaná forma									
celkem	12 281	13 387	14 060	14 035	13 907	13 403	12 822	12 091	11 743	11 327
ženy	4 628	5 078	5 325	5 522	5 575	5 482	5 200	5 003	4 849	4 655
podíl žen	37,7%	37,9%	37,9%	39,3%	40,1%	40,9%	40,6%	41,4%	41,3%	41,1%

Zdroj: Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, 2015

Formou prezenčního studia se v roce 2005 vzdělávalo celkem 10,1 tisíc studentů, v roce 2010 to bylo o 2,4 tisíc studentů více a v roce 2014 činil jejich počet celkem 12,9 tisíc. Během uplynulých let se zvyšují počty studentek doktorských studijních programů a jejich podíl na celku studentů. V roce 2010 tvořily studentky doktorských studijních programů v prezenční formě studia celkem 44,8 % studentů, v roce 2014 to bylo již 47,3 % z celku.

Především zaměstnaní studenti využívají ke studiu doktorských studijních programů distanční a kombinované formy studia. Před deseti lety se počet těchto studentů pohyboval okolo 12,3 tisíce a do roku 2009 výrazně vzrostl téměř na 14 tisíc. Od tohoto roku ovšem počty studentů doktorských studijních programů v distanční a kombinované formě postupně klesaly až na hodnotu 11,3 tisíc v roce 2014. Podíl žen studujících v doktorských studijních programech distanční či kombinovanou formou během uplynulých deseti let mírně vzrostl a v posledních třech letech činil průměrně 41,3 % z celkového počtu studentů doktorských studijních programů v distanční a kombinované formě studia.